

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Venduly Prokúpkové *Svrchovaná moc: Proces utváření politického myšlení ve středověku až po zrod suverénního vladaře.*

Tématem předložené práce, která se svou povahou nejvíce blíží dějinám idejí či ideologií, je formování konceptu suverenity politické moci. Autorka se zaměřuje především na období od 6. do 14. století, v němž zkoumá jednak potykání se různých nároků na moc (církvní a světské moci), jednak proměnu politických a ideových podmínek vedoucích ke vzniku suverénního státu.

Formální stránka práce

Text práce má 35 stran. Je členěn do tří kapitol (které jsou dále členěny na podkapitoly) a krátkého úvodu a závěru. V textu nejsou přítomné hrubé chyby, anakoluty a ani překlepy se neobjevují příliš často, a to i přesto, že autorka vzhledem k tématu své práce často odkazuje na nezcela běžné latinské pojmy či jména. Již tuto samotnou skutečnost je v kontextu ostatních prací na Úpolu potřeba hodnotit kladně.

Na druhou stranu, autorce je nutné vytknout minimálně dva formální nedostatky: Jednak není zřejmé, proč autorka všechny citace v hlavním textu uvádí v jejich originále (tzn. v angličtině). To by bylo možné ospravedlnit snad tím, že by jejich překlad nebyl možný nebo, že by při něm došlo k závažnému posunu významu atd. Žádný takovýto důvod jsem však nenalezl. Jednak má autorka jisté problémy s uváděním bibliografických údajů – někdy je uvádí s ISBN, jindy bez a na několika místech v textu má odkazy na literaturu, která se neobjevuje v závěrečném seznamu literatury (např. [Miller a kol., 2003, s. 279] na straně 27, či [Miller, (ed.) 2003, s. 7] na straně 18, přičemž v seznamu literatury je uveden pouze [Miller D. (ed.) 2000] atd.).

Obsahová stránka práce

Tématem předložené práce, jak napovídá název, je formování konceptu svrchované moci v západním politickém myšlení. Toto téma bývá obvykle zpracováváno tak, že autoři popisují, jakým způsobem byl původně teologický koncept boží suverenity transformován na atribut moderního národního státu, přičemž jako hlavní milníky tohoto procesu uvádějí autory jako Machiavelli, Bodin (případně Guicciardini a Botero) a celé pojednání završují Hobbesovým obrazem státu jako smrtelného boha. Vendula Prokúpková se však překvapivě vydala opačným směrem, když se zajímá o předpoklady tohoto posunu tak, jak se formovaly ve středověkém politickém myšlení. Tento přístup je nepochybně třeba ocenit. Na druhou stranu se autorka nevyhnula některým, bohužel, velmi významným nedorozuměním a opomenutím. (Přičemž všechny tyto nedostatky by bylo možné odstranit základní komunikací mezi autorkou a vedoucím práce, který by na ně autorku ochotně a včas upozornil. Práce se mi však dostala do rukou již v definitivní podobě a v době, kdy již nebylo možné provádět vážnější zásahy.)

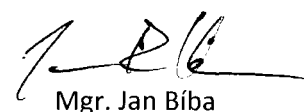
První hlubší nedostatek se ohlašuje nenápadně, když autorka na str. 18. tvrdí, že „Akvinský (v Aristotelově stylu) ze všech společenských zřízení preferoval monarchii.“ Toto tvrzení je jistě pravdivé, pokud se týká Tomáše Akvinského, je však nepravdivé, co se týče Aristotela. Pro Aristotela jistě neplatí, že nejlepší formou politického zřízení je monarchie (i když ji řadí spolu s jinými mezi řádné formy) nýbrž *politea*, neboli takové zřízení, v němž množství vládne v obecný prospěch. Spoluvláda nejenom, že zajišťuje jistou formu nestrannosti, a tím nejlépe brání proti tyranii, ale zároveň poskytuje každému účastníkovi jakýsi psychologický bonus, který mu umožňuje snadněji nahlédnout *bene commune* a dosáhnout ctnosti. Toto zdánlivě nepatrné nedorozumění je však, dle mého názoru, symptomem hlubšího nedorozumění, které dále prochází prací. Jeho povaha spočívá

v tom, že kolegyně Prokúpková zjednodušuje ideovou mapu pozdně středověké Evropy na spor o svrchovanost mezi mocí církevní a královskou. Tímto přehlíží nebo nedoceňuje třetí proud myšlení o suverenitě, který se nakonec pro vývoj západního politického myšlení ukázal jako nejvýznamnější. Jinými slovy: Prokúpková redukuje ideologický terén daného období na spor mezi dvěma koncepcemi, které tendují k tomu nárokovat si vládu a panství spíše ve smyslu *stato* než *civitas*. Příznačné proto je, že významní předchůdci a představitelé občanského humanismu se ve výkladu objevují jenom letmo (Marsilius z Padovy) nebo vůbec.

Druhým a možná ještě závažnějším nedostatkem práce je odmítnutí autorky pracovat s primárními texty. Autorka toto své rozhodnutí zdůvodňuje takto: „Důvodem, proč nebudu využívat primární literaturu, je především její nedostupnost, resp. úplná absence českých či alespoň anglických překladů.“ (str. 8). Opomíjení práce s primární literaturou je, bohužel, nešvar v Česku často rozšířený. Je jistě pravda, že velká část textů k tomuto tématu není snadno dostupná nebo je dostupná pouze pro čtenáře, který ovládá středověkou latinu. Pak je ale na místě položit si otázku, proč si autorka toto téma vybrala, když ji muselo být zřejmé, že k jeho zpracování jí chybí prostředky, či proč autorka neupravila strukturu práce tak, aby mohla čerpat především z pro ni dostupných primárních zdrojů. (Sama autorka uvádí, že měla k dispozici *Defensor Pacis* v anglickém překladu a *Summu Theologicu* v českém překladu. (Tamtéž)). Autorka tak pracuje především se souhrnnými monografiemi, mezi kterými nechybí reprezentativní díla jako Kantorowiczova kniha *The King's Two Bodies* (v práci bohužel systematicky uváděná pod nesprávným názvem *The King of two bodies*), to ale principiálně nemůže nahradit práci s primárními texty. (Co když se Kantorowicz a spol. ve svých výkladech mílí?)

Celkové hodnocení

I přes uvedené nedostatky, z nichž obzvláště pominutí primární literatury nemohu považovat za nezávažný, doporučuji práci k obhajobě. Nemohu však navrhnout jinou známku než **dobře**.

Mgr. Jan Bíba